

Slavná česká pacifistka - o které Češi skoro nevědí

Název emise: Osobnosti: Bertha von Suttner
(1843 - 1914)

Den vydání: 13. února 2013

Platnost: od 13. února 2013 ve styku tuzemským
i mezinárodním až do odvolání

Hodnota: 18 Kč - č. 755 (ČP)

Výtvarný návrh: Renáta Fučíková

Liniová rozkresba a rytina FDC: Václav Fajt

Rozměr známkového obrazu: 23 x 40 mm

Druh tisku: plnobarevný OF s liniovou kresbou;
vytiskla PTC

Tisková forma: 4x 50

Papír: fil-an-OFF; **Náklad:** 500.000

FDC: OTp v barvě černošedé; vytiskla PTC

Výtvarnou podobou neobvyklá známka věnovaná naší krajance, o níž ke své škodě často jen málo víme; ale tak už to u nás bývá, přes věhlas dosažený v cizině. Berta (jak zněla česká varianta jejího jména) Kinská se narodila 9. června 1843 v Praze ve staré šlechtické rodině. Vstup do života však přesto neměla příliš šťastný: její pětasedmdesátiletý otec zemřel už před jejím narozením a k matce, pocházející z nestejně společenské vrstvy, se otcova rodina chovala chladně. Přesto v Praze a později v Brně a ve Vídni

dosáhla dobrého vzdělání, což nebylo v té době pro dívku zcela obvyklé. O jazykovém nadání svědčí, že hovořila česky, německy, francouzsky, anglicky a italsky. Ve třiceti letech stála před nutností nalézt si nějaký zdroj příjmů, nastoupila proto jako guvernantka čtyř dcer v rodině průmyslníka Suttnera, s jehož synem (byl o sedm let mladší) se sblížila. Přes nesouhlas jeho rodiny se po třech letech tajně vzali a odjeli spolu do Gruzie, kde pracovali jako vychovatelé ve šlechtických rodinách a vydělávali si i jako dopisovatelé pro evropské

německy psané noviny.

V době bulharské osvobozené války (1877-8) poznali v polních lazaretech, v nichž oba pomáhali, utrpení, které válka přináší. Na Bertu tato zkušenost velmi zapůsobila a stala se východiskem jejích snah o potlačení válek. Ty jasně formulovala ve svém románu *Odzbrojte!*, který vyšel v řadě jazyků. Postupně se zapojila do řady tehdejších mírových iniciativ a některé i sama založila, mírovým idejím věnovala i řadu svých literárních prací.

V údobí, kdy se rodina Suttnerů snažila zabránit jejímu vztahu s Arturem, doporučili Bertě najít si jiné zaměstnání – a předali jí inzerát, v němž byla hledána sekretářka znalá cizích jazyků. Shodou šťastných okolností šlo o místo u Alfreda Nobela, za nímž pak odjela do Paříže. Spolupráce však trvala jen několik týdnů, protože se Nobel musel vrátit do vlasti. Přesto s Bertou navázal pevné přátelství – dopisovali si pak po celý život a Berta se s ním v doprovodu svého manžela ještě několikrát setkala.

Počátkem roku 1893 Nobel Bertě napsal, že uvažuje o založení fondu, z něhož by byly vypláceny ceny vědcům a lékařům, a rovněž těm, kdo se zasloužili o světový mír a porozumění mezi národy. Nobel zemřel v roce 1896 a v závěti určil, aby výnos z jeho majetku byl použit na „ocenění pro ty, kteří během předcházejícího roku prokázali největší přínos lidstvu“. Obecně se soudí, že na toto jeho ušlechtilé rozhodnutí měla velký vliv právě Berta Suttnerová, zejména pokud jde o myšlenku udělovat cenu za mír.

Nobelovy ceny jsou obecně považovány za svého druhu nejvýznamnější ocenění na světě, ty za mír se udělují od roku 1901 (první obdrželi H. Dunant, zakladatel Červeného kříže, a F. Passy, zakladatel Mezinárodní ligy míru), Bertě Suttner byla udělena v roce 1905, jako první ženě. To je také uvedeno na pamětní

ALFRED NOBEL • BERTHA VON SUTTNER

desce nacházející se v paláci Kinských na Staroměstském náměstí v Praze, kde Berta jako dítě po jistou dobu žila.

Bertha von Suttner, hraběnka rodem a baronka sňatkem, zemřela ve svých 71 letech 21. 6. 1914 ve Vídni. Bylo to v předvečer velké války, později na-

zvané první světová, která se skoro jako blesk z čistého nebe snesla na Evropu i další části světa. Hrozná zkušenost z tohoto krvavého konfliktu ještě více vyzvedla význam jejího protiválečného úsilí. V řadě evropských měst jsou po ní pojmenovány ulice, Rakousko je na ni hrdo jako na svou občanku, k jejímu odkazu se dodnes hlásí mnohé mírové iniciativy. Její portrét se dostal na mince (dvoeurovou), bankovky (1000 šilinků v Rakousku) a známky - v Německu, ve Švédsku, v Turecku (tady už v roce 1935), dvakrát v Rakousku, a nyní tedy vychází i u nás, její rodné zemi.

Zvolena byla podoba zjevně z časů mladosti, možná i poněkud idealizovaná, jak to tak u významných historických osobností bývá. Technika offsetu se zakomponovanou pérovou rozkresbou připomíná ocelotisk kombinovaný s hlubotiskem a je přitom jistě nepoměrně výrobně jednodušší a levnější. Škoda jen, že při elektronické přípravě tiskových desek nebyla věnována větší pozornost nepočištěným plochám, které obsahují rastrové body v jednotlivých tiskových barvách. Možná to měl být dokonce záměr, aby plochy nebyly zcela bílé a vznikl tak jemný podtisk; ale pak měly být omezeny jen na samotný obraz a okraje známky měly zůstat čisté. Výskyt těchto bodů totiž snižuje celkový navozený dojem luxusnějšího ocelotisku a jasně ukazuje, že jde o „plebejský“ ofset. A možná i v ploše obrazu měl být raději použit jemný pérový, celoplošný podtisk, který by kompozici uzavřel, a bílé okraje bez podtisku ji orámovaly. Ale to je jen malá piha na jinak dobře polygraficky provedené známce.

Na levé straně obálky dne vydání vidíme Bertu Suttnerovou v rozmluvě s A. Nobelem, ona je symbolicky odvrácena k veřejnosti, on jí pozorně naslouchá. Razítko neobvyklého tvaru tvoří obě strany medaile Nobelovy ceny a je v něm vepsáno Praha, 13. 2. 2013.

-k